

ἰσχάτην τὸ ὑπερήφανον καὶ ἑνδοξον ἐθνικὸν τῶν ὄνομα.

ὦ, ναί, θὰ παρέλθῃ πολὺς καιρὸς ἕως οὗ ἐκλείψῃ ὅπως ἐπῆλθε φυσικῶς τὸ τερατικὸν αὐτοπὸν. Παρὰ τὰ τόσα δυστυχήματα τῆς ἡμετέρας πατρίδος τῇ ἐπεφυλάσσετο ὑπὸ τῆς μοίρας καὶ τοῦτο ὀθίνοντος τοῦ δεκάτου ἐνάτου αἰῶνος νὰ ὑπάρχῃ ἐν Εὐρώπῃ λαὸς μέγας, ὁ ὁποῖος νὰ μὴ ἔχῃ παρὰ τὸνομα τῶν τέκνων της διὰ νὰ ἐκφράσῃ τὸν ἀτιμώτερον τῶν κλεπτῶν—καὶ ὁ λαὸς αὐτὸς νὰ εἶναι ὁ φίλος καὶ ἀγαπημένος λαὸς τῶν Γάλλων! Εἰς τὴν ἐκ τοῦ ἀτυχήματος τούτου πικρίαν ἐνσταλάζει μὲν παρηγορίαν πολλήν, ὁ εὐγενὴς τῶν Γάλλων λογίων ἀγών,—καὶ εὐχόμεθα διὰ τοῦτο νὰ ἐξακολουθήσῃ,—ἀλλὰ τὴν παρηγορίαν ταύτην συγκινοῦν ἀκόμη δι' ἡμᾶς ἡ ἰδέα ὅτι ὁ ἀγὼν αὐτὸς εἶναι ἄγονος, τάσιν μόνον ἀγαθὴν καὶ πρόθεσιν ἱκανοποιήσεως μαρτυρῶν, ἀλλ' οὐδέποτε, ἂν μὴ εἰς μέλλον ἀπώτατον, προωρισμένος νὰ καταλήξῃ εἰς τὸ σκοπούμενον τέρμα.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΙΛΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Ἀγαπητέ μου,

Θέλεις καὶ καλὰ νὰ γνωρίσῃς ποῦ καὶ πότε τὸ εἶπεν ὁ Ρενάν «ὅτι εἶναι ἀκόμη ἑνωρὶς». Καλὰ καλὰ κ' ἐγὼ δὲν ξέρω ποῦ τὸ εἶπεν· ἀλλὰ προτοῦ γραφῇ στὸ τέλος τῶν Εἰδῶλων ὁ λόγος, τὸν εἶδα γραμμένον στὸ τελευταῖο ἐπιστημονικὸ βιβλίον τοῦ κ. Φυχάρη «Etudes de Philologie Néo-grecque». Τὸ βιβλίον ἀρχίζει μὲ πολυσέλιδο πρόλογον, γαλλικὰ γραμμένον ἀπὸ τὸν κ. Φυχάρη. Ἐσὺ ποῦ δὲ μοιάζεις τοὺς ἄλλους καὶ δὲ βαρύνεσαι νὰ τὰ διαβάξῃς αὐτὰ μὲ προσοχὴ χωρὶς νὰ μασσᾷς καὶ νὰ ξαναμασσᾷς τὸ περίφημον ἐπιχείρημα μερικῶν ἀπὸ τοὺς σημερινοὺς μας λογιώτατους «ὅτι αὐτὰ δὲν ἔχουν πρακτικὸν ἀποτέλεσμα!»,—πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ τὸ παραγγείλῃς καὶ τὸ βιβλίον αὐτό· ὁ σοφὸς πρόλογος θὰ σοῦ προξενήσῃ βέβαια πολλὴν εὐχαρίστησιν· ἐκτὸς τοῦ ὅτι θὰ σοῦ μάθῃ, πάντα θὰ σοῦ μάθῃ καὶ τι ποῦ δὲν τὸ ἤξερες προηγουμένως—καὶ τί χαρὰ μεγαλειότερη ἀπὸ τὸ νὰ μαθαίνῃς,—θὰ σοῦ δείξῃ πάλι ἐδῶ κ' ἐκεῖ τὸν ποιητὴ ποῦ εἶναι κρυμμένος μέσα στὸ γλωσσολόγον, καὶ πάλι θὰ νοιώσῃς μιὰ καρδίαν λαχταριστὴ νὰ χτυπάῃ ἐκεῖ ποῦ δὲν περιέμενε ἄλλο παρὰ βαρεῖαν ἐπίδειξιν σοφίας· χάρισμα ποῦ δὲν τὸ σπέρνει πολλὴ συχνὰ στοὺς σοφοὺς ἢ Μοῖρα· καὶ ἀκόμα θὰ νοιώσῃς ἄλλη μιὰ φορὰ καὶ τὸν πολεμιστὴ ποῦ στέκεται πάντα ἐφ' ὃ πλοῦν λόγῳ ἔτοιμος νὰ ριχτῇ τοῦ ἔχθρου· πρᾶγμα ποῦ βέβαια θὰ εἴεν ἑνθουσίασιν, σὰ Ρωμαῖος ποῦ εἶσαι· δηλονότι ἄνθρωπος ποῦ τραλλιάνεσαι γιὰ πόλεμον· γιὰ τὸν πόλεμον τῆς πέννας, νῆ-χουμε καὶ τὸν νοῦ μας. Κ' ἐπειδὴ δὲν ἔχεις ὑπομονή, σοῦ μεταφράζω ἀπάνουν κάτω τὸ μέρος ἀπὸ τὸν πρόλογον ποῦ μπορεῖ νὰ σε φωτίσῃ:

«Ἄν τώρα ἡ καθαρυνούσα μὲ πείσμα στέκει κ' ἐναντιώ-νεται στὸ πανόραμον ξετύλιγμα τῆς γλώσσας καὶ ἂν ὑπάρχῃ ἀκόμα καθαρυνούσα, νὰ ποῖα εἶναι ἡ ἀφορμὴ: Ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα δὲν ἔφτασεν ἀπὸ πολλὸν καιρὸ στὴν κατάστασιν ποῦ τὴ βλέπουμε τώρα. Ἄν εἶχε (ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα, δηλ. ἡ δημοτικὴ) στὴ ράχην της πολλὰς ἐκατοντάδες χρόνια, ἡ καθαρολογία, σκέτα νέτα, θὰ ἦτανε καὶ τὴ ἀδύνατο. Δὲν πέρασε πολλὸς καιρὸς ἀφ' οὗτοῦ χωρίστηκεν ἡ μιὰ κατάστασις τῆς γλώσσας ἀπὸ τὴν ἄλλη· καὶ ἀκόμα δὲ μπόρεσαν νὰ ξεράσουν τὴν ἀρχαία γραμματικὴν, γιατί, χρονολογικῶς, εἶναι πολὺ κοντὰ στὴ νέα. Μάλιστα ἐδῶ καὶ τέσσερους αἰῶνες βλέπουμε στὰ βιβλία τύπου ἀρχαίου ἀνάμεσα σὲ τύπους νέους· μόνο πῶς εἶναι περισσότερο οἱ νέοι. Κάποιοι θέλησαν νὰ εἰποῦν, τὸ 1888, (νομίζω εἶναι ἡ χρονία ποῦ βγήκε τὸ Τὰ ξίδι τοῦ κ. Φυχάρη) πῶς τὸ κακὸ ἔγινε ποῦ ἔγινε· πῶς ἡ καθαρυνούσα

κέρδισεν ὁριστικὰ τὸ ζήτημα στὴν ἀρχὴ τοῦ αἰῶνος, πῶς δὲν εἶναι πλέον καιρὸς ν' ἀντιπράξουμε, καὶ πῶς ἦρθαμε πολὺ ἀργά! Ἐξ ἐναντίας ὁ Ρενάν, μιὰ μέρα, πολὺ στοχαστικῶς, εἶπε πῶς ἦρθαμε πολὺ νωρὶς. Τὰ πνεύματα δὲν ὀρίμασαν ἀκόμα. Οἱ Ἕλληνες ἀνάγκη νὰ περιμένουν ἀκόμα ὅσο νὰ καταλάβουν ποῖα εἶναι ἡ ἐθνικὴ τους γλῶσσα».

Ο ΦΙΛΟΣ ΣΟΤ.

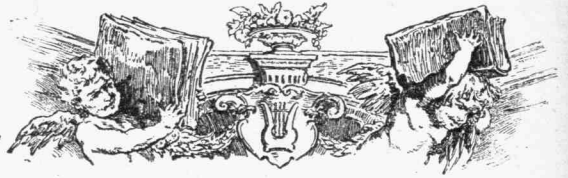

ἈΝΑ ΤΟ ἈΣΤΥ

Σπανίως αἱ Ἀθῆναι ἐτίμησαν τὴν σκηνικὴν Τέχνην, ὅσον ἐν τῇ προσώπῳ τῆς Σάρας Βερνάρ. Ἦρκει μόνον νὰ ἐβλεπέ τις τὸ Δημοτικὸν Θέατρον κατὰ τὰς τέσσαρας ἀλησμονήτους αὐτῆς παραστάσεις, καὶ ἰδῇ κατὰ τὴν τελευταίαν, διὰ νὰ πεισθῇ περὶ τούτου ἀμέσως. Ὅποια σπουδὴ, ὅποια συρροή, ὅποιος ἐνθουσιασμός. Τὰ εἰσιτήρια ὑπερετιμῶντο, ἐξηγντοῦντο, μετεπω-λούντο. Ὁ καλλίτερος κόσμος ἐλάμβανε θέσιν εἰς τὸ ὑπερῶν, πληρόνων αὐτὴν δέκα καὶ δεκαπέντε δραχμὰς. Τὰ θεωρεῖα κατὰμεστα, μέχρις ἀσφυξίας· ἡ πλατεῖα γεμάτη τὸ ὅλον θέαμα λαμπρόν, ὅποιον οὐδέποτε μέχρι τοῦδε παρουσίασε τὸ θέατρον μας. Εἰς τὸ τέλος ἐκάστης πράξεως καὶ ἐκάστης παραστάσεως, παταγώδῃ χειροκροτήματα ἐκάλουν τὴν ἐξοχὸν καλλιτέχνιδαν ἐπὶ τῆς σκηνῆς πεντάκις καὶ δεκάκις. Καὶ ὅτι ἤξιζε καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῆς χρηματικὴν θυσίαν καὶ τὸν ἀγῶνα πρὸς εὐρεσιν θέσεως καὶ τὴν ἐκρηξίν τοῦ τόσο ἐνθουσιασμοῦ, δὲν ὑπάρχει δευτέρα γνώμη. Ἡ Σάρα Βερνάρ παρέσχεν εἰς τοὺς ἀγεύστους καὶ ἀσυνειθίστους ἀθηναίους καλλιτεχνικὴν ἀπόλαυσιν, οἷας οὐδέποτε ἤξιώθησαν μέχρι τοῦδε, προπάντων ὅσοι δὲν ἠτύχησαν νὰ μεταβῶν εἰς τὴν Εὐρώπην. Ὁ λεπτὸς Κουλέν δὲν εἶχε τότε ἐννοηθῇ· καὶ αὕτη δὲ τοῦ μεγάλου Ρόσση ἡ δόξα ἐλησμονήθη πρὸ τοῦ ταλάντου τῆς ἐξόχου γυναικὸς. Οἱ παλαιότεροι μόνον ἐνεθυμοῦντο τὴν Ριστόρη ἀλλὰ καὶ αὐτοὺς τοὺς καθυπέταξεν ἡ νωπή, ἡ ἀμίμητος Τέχνη τῆς Σάρας, τῆς ὁποίας ἐπὶ πολὺ, ὡς γλυκερὸς ὄνειρον, θὰ διατηρήσωμεν τὴν ἀνάμνησιν.

✦

Ἀλλὰ καὶ ἡ Σάρα Βερνάρ, φεύγουσα σήμερον ἀποκομίζει γλυκεῖας ἐντυπώσεις. Εἰς τὴν πόλιν μας εὗρεν ἄνοιξιν θελητικὴν, νύκτας σέληνοφωτιστάς, Ἀκρόπολιν ἐπὶ τῆς ὁποίας ἐρρέμβασε καὶ τὸν τάφον τοῦ συζύγου της, ἐπὶ τοῦ ὁποίου προσυχηθήθη. Ἐτυχεῖν ὑποδοχῆς ἐνθουσιώδους· εἶχε πρὸ αὐτῆς ἀκροατήριον πυκνόν, συνέχον καὶ τὴν ἀναπνοὴν του διὰ νὰ μὴ τοῦ φύγῃ μία τῆς λέξις, ἡ δὲ θερμότης μετὰ τῆς ὁποίας τὸ ἡγχαρίσται ὅταν τὴν ἐχειροκροτεῖ εἰς τὸ τέλος καὶ τὴν ἐξητῶκαρύχαζεν, ἐμαρτύρουν πόσον βαθέως εἰσέδυσαν εἰς τὴν ψυχὴν της αἱ αὐθόρμητοι ἐκείναι καὶ εἰλικρινεῖς ἐκδηλώσεις. Τῆς ἐρρίψαν ἄνθη καὶ περιστράς· ἐκ τούτων δ' ἐδυνήθη νὰ ποτελέσῃ τὸ ὠραιότερον ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ συζύγου της ἀνάθημα, τὴν αἰσθητοποίησιν οὕτως εἰπεῖν τοῦ θαυμασμοῦ, τὸν ὅποιον

ΧΡΟΝΙΚΑ

Φιλολογικά.

Ὑπὸ τὸν τίτλον *Sur les chemins de l'Europe* ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις ὑπὸ τῆς χάρας τοῦ τῷ Ἡμερολόγιον τῶν ταξιδίων τοῦ I. Michelet, περιλαμβάνον τὴν Ἀγγλίαν, τὴν Φλάνδραν, τὴν Ὁλλανδίαν, τὴν Ἑλβετίαν, τὴν Λομβαρδίαν καὶ τὸ Τυρόλον. Εἰς τὰς ἰδιαιτέρας ταύτας σημειώσεις, γεγραμμένας ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ, καταγράφεται ὁ Michelet ὡς ἄνθρωπος καὶ ὡς συγγραφεὺς, τρυφερός, αἰσθηματίας, ὅξυς παρατηρητὴς καὶ κριτικός. Αἱ περὶ Ἰταλίας καὶ Ὁλλανδίας σελίδες, ἐν αἷς πραγματεύεται θέματα τεχνικά, θεωροῦνται ὡς αἱ ἄριστα τοῦ λαμπροῦ τούτου βιβλίου.

— Ἐξεδόθη τὸ ἀγγεληθὲν ἔργον τοῦ κ. Μ. Ρενιέρη «Μητροφάνης Κροτόπουλος καὶ οἱ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Γερμανίᾳ φίλοι αὐτοῦ» ὡς παράρτημα τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος. Ἀποτελεῖται ἐκ σελίδων 114.

— Ὑπὸ τοῦ Ἑρνέστου Δωδὲ ἐξεδόθη ἱστορικὸν μυθιστόρημα, τῆς ἐποχῆς Ναπολέοντος τοῦ Α' ἐπιγραφόμενον *Mademoiselle de Circé*. Καὶ ὡς μυθιστόρημα καὶ ὡς ἱστορικὴ μελέτη, κρίνεται λίαν ἐνδιαφέρον.

— Μελέτη περὶ τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ ὡς ποιητοῦ ἐδημοσιεύθη ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ Ch. Renouvier. Κατὰ τὸν συγγραφεὰ ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ κατέχει τὴν ὑψίστην θέσιν μεταξὺ τῶν ποιητῶν τοῦ αἰῶνός του, διὰ τὴν θαυμασίαν μορφήν δι' ἣς περιέβαλε τὰ ὑψηλότερα αἰσθηματικά καὶ τὴν νέαν ποιητικὴν γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν ἐδημιούργησε.

— Μεταξὺ τῶν περὶ Ζολᾶ γραφέντων λαμπρὰν θέσιν θὰ καταλάβῃ ἡ περὶ αὐτοῦ μελέτη τοῦ Αὐγούστου Santour, «Τὸ ἔργον τοῦ Ζολᾶ» ἐν ᾧ κρίνεται ἡ ἐπιστημονικὴ, ἠθικὴ καὶ κοινωνιολογικὴ ἀξία τῶν ἔργων τοῦ μεγάλου μυθιστοριογράφου.

— Ὑπὸ τὸν τίτλον «ὁ κύριος Βίσμαρκ καὶ ἡ κυρία Ἀδάμ» ὁ Ἰππόλυτος Φουρνιὲ ἐδημοσίευσεν περίεργον βιβλίον ἐν ᾧ ἐξάγει τὴν ἀλήθειαν τῶν περὶ τοῦ γερμανοῦ ἀρχικαγκελαρίου κρίσεων, τὰς ὁποίας ἐξήνεγκεν ἡ διευθύντρια τῆς Νέας Ἐπιθεωρήσεως εἰς τὰς κατὰ καιροὺς δημοσιωθείσας ὑπ' αὐτῆς Ἐπιστολάς περὶ τῆς Ἐξωτερικῆς Πολιτικῆς.

Καλλιτεχνικά.

Εἰς τὸν κ. Αὐτράν ἀνετέθη ὑπὸ τοῦ Ἑθνικοῦ Πανεπιστημίου ἡ ἐκτέλεσις τῆς προσωπογραφίας τοῦ Ἀρεταίου διὰ τὴν πινακοθήκην τῶν Καθηγητῶν.

— Ὁ ζωγράφος Puvis de Chavannes ἐκθέτει ἐν τῷ Πεδίῳ τοῦ Ἀρεως ἐν Παρισίοις θαυμασίον πίνακα προσωρισμένον διὰ τὸ Δημαρχεῖον καὶ παριστάνοντα τὴν Ἀποθέωσιν τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ.

— Πρὸ τινῶν ἡμερῶν μετεκομίσθη ὁ νεκρὸς τοῦ Αἰμιλίου Bayard, τοῦ δικτήμου γάλλου ζωγράφου εἰς Μασσαλίαν, εἰς τὴν ἰδιαιτέραν τοῦ πατρίδα, ὅπου ἐτάφη μετὰ τιμῶν.

Θεατρικά.

Ἐξ Ἀθηνῶν ἡ Σάρα Βερνάρ μεταβαίνει εἰς Μασσαλίαν ὅπου θὰ δώσῃ σειρὰν παραστάσεων ἐκείθεν εἰς Βορδὸ καὶ κατόπιν εἰς τὸ Σιάγον.

— Μετὰ μεγάλῃς ἐπιτυχίας ἐπαίχθη ἐν Παρισίοις ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς κυρίας Λουλιέττας Ἀδάμ ὑπὸ ἐρασιτεχνῶν τὸ δράμα τοῦ ἰσπανοῦ Ἑλσεγαράη *Ἡ Τρέλα ἢ Φρονιμάδα*.

Sarah Bernhardt

Η ΣΑΡΑ ΒΕΡΝΑΡ

εἰς τὴν «Κυρίαν μετὰ τὰς Καμελίας»

διηγείρεν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν συμπολιτῶν τοῦ ἢ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἀκτινοβόλος διέλευσίς της.

Τί ἄλλο ἐπερίμεναν ἀπὸ τὰς Ἀθῆνας;

Καὶ ἄλλη αὐτοκτονία ἐνεκα νόσου ἀνιάτου. Νεῶνις εἰκοσιπενταετίας, πάσχουσα ἐξ ἐπιληψίας, ἔπασεν ἀπελπίς εἰς τὸ πηγάδιον τῆς οἰκίας της καὶ ἐπνίγη. Ὅταν τὴν ἔχασαν οἱ γονεῖς της καὶ αἱ ἀδελφαὶ της, ἀφ' οὗ τὴν ἐζήτησαν παντοῦ, ὑπώπτευσαν τὸ κακὸν καὶ ἔρριψαν εἰς τὸ βαθύτατον πηγάδιον τὸ τσιγκέλι μετὰ τὸ ὅποιον ἀνέσυραν τοὺς κορυφὰς, διὰ νὰ ἐρευνηθοῦν. Μετὰ πολλὰς ματαίας ἀποπείρας, τὸ τσιγκέλι εὗρεν ἐπὶ τέλους ἀντίστασιν καὶ ἀνεσύρθη φέρον τεμάχιον φορέματος γυναικείου. Ἡ βεβαιότης τοῦ ἔκχευε τότε νὰ ρηξῶσι κραυγὰς ἀπελπισίας, αἱ ὁποῖαι συνήθροισαν τὸν κόσμον καὶ τὴν ἀστυνομίαν, ἐπὶ παρούσῃ δὲ ὅλων ἀνέσυραν τότε τὸ πτώμα τῆς ἀτυχοῦς νεάνιδος νεκρᾶς καὶ καταμολωπισμένης. Κατὰ τὴν ἱατρικὴν ἐκθεσιν, ὁ θάνατος ἐπῆλθε κατὰ τὴν πτώσιν πρὶν ἢ νεῖνις φθάσῃ εἰς τὸ ὕδωρ, ἢ ἐπιφάνειαι τοῦ ὁποίου εὕρισκτο εἰς βάθος δεκαπέντε μέτρων ἀπὸ τοῦ χεῖλος τοῦ πηγαδίου.